

Vissa frågor om koncessionsavgift på televisionens område

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas proposition 2001/02:170 Vissa frågor om koncessionsavgift på televisionens område jämte tre följdmotioner. I propositionen föreslås en ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. Den innebär att ett programföretag endast påförs rörlig koncessionsavgift för annonsintäkter från sådana sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända TV-program med analog sändningsteknik och från sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2002. I den utsträckning lagen inte leder till en för programföretaget högre koncessionsavgift skall den dock tillämpas även vid fastställande av den rörliga delen av koncessionsavgiften för andra kalenderhalvåret 2001 och första kalenderhalvåret 2002.

Utskottet tillstyrker lagförslaget. Två reservationer (m, kd, fp resp. m) har avgetts.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens lagförslag	5
Utredning om koncessionsavgiften för analoga sändningar	12
Reservationer.....	14
1. Regeringens lagförslag (punkt 1).....	14
2. Utredning om koncessionsavgiften för analoga sändningar (punkt 2)	15
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen.....	16
Följdmotioner	16
Bilaga 2 Regeringens lagförslag.....	17
Förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område	17
Bilaga 3 Reservanternas lagförslag	18
Av reservanternas i reservation 1 föreslagen lydelse av 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.....	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område. Därmed avslår riksdagen motionerna 2001/02:K91 yrkande 1, 2001/02:K92 och 2001/02:K93.

Reservation 1 (m, kd, fp)

2. Utredning om koncessionsavgiften för analoga sändningar

Riksdagen avslår motion 2001/02:K91 yrkande 2.

Reservation 2 (m)

Stockholm den 14 maj 2002

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Mats Berglind (s), Lars Hjertén (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Kenth Högström (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp) och Margareta Nachmanson (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 4 oktober 2001 att uppdra åt Radio- och TV-verket att utreda hur underlaget för koncessionsavgift för TV-sändningar kan begränsas så att ett avgiftsskyldigt programföretag endast påförs rörlig avgift för annonsintäkter från sådan sändningsverksamhet som sker med stöd av tillstånd att sända med analog sändningsteknik och sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa. Radio- och TV-verket rapporterade uppdraget 14 dagar senare. Rapporten remitterades till Justitiekanslern, Kammarrätten i Göteborg, Konkurrensverket, Kanal 5 AB, Modern Times Group MTG AB och TV 4 AB. Lagrådets yttrande har inhämtats. Regeringen har följt Lagrådets förslag.

Med anledning av propositionen har tre motioner väckts, *bilaga 1*.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Under utskottsbehandlingen har företrädare för TV 4 uppvaktat i ärendet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att den rörliga delen av koncessionsavgiften på televisionens område skall grundas endast på intäkter från annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa. De nya reglerna skall träda i kraft den 1 juli 2002. De skall tillämpas även vid fastställande av den rörliga delen av koncessionsavgiften för andra kalenderhalvåret 2001 och första kalenderhalvåret 2002, i den utsträckning det inte leder till en för programföretaget högre koncessionsavgift.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område och avstyrker motionsyrkanden (m, kd, fp) om avslag på propositionen m.m.

Jämför reservation 1 (m, kd, fp).

Bakgrund

Lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område, koncessionsavgiftslagen, trädde i kraft den 1 mars 1992. Enligt 1 § i lagens lydelse före den 1 juli 2001 skulle koncessionsavgift betalas av ett programföretag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända TV-program i hela landet under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt. Koncessionsavgiften på televisionens område består enligt 2–4 §§ koncessionsavgiftslagen av dels en fast del, dels en rörlig del som baseras på reklamintäkterna. Den fasta avgiften uppgår enligt 3 § till 4 167 000 kr per månad. Den rörliga avgiften är enligt 4 § beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser. Avgiften tas ut med olika procentsatser beroende på annonsintäkternas storlek. Den fasta avgiften och beloppsgränserna för den rörliga avgiften justeras årligen med hänsyn till utvecklingen av konsumentprisindex.

Den 11 november 1991 gavs Nordisk Television AB (senare namnändrat till TV 4 AB) tillstånd att här i landet sända televisionsprogram i rundradio-sändning. Enligt det avtal som ingicks i samband med att tillståndet gavs, åtog sig bolaget att använda ett sändarnät som skulle byggas ut till att nå ungefär 99,8 % av Sveriges befolkning. I avtalet angavs vidare att företaget fick sända reklam mot vederlag och program mot betalning men att detta endast fick ske under annonstid.

Tillståndet gällde ursprungligen till utgången av februari 1998, men ersattes den 12 december 1996 av ett nytt tillstånd. Detta tillstånd utformades med stöd av bestämmelserna i radio- och TV-lagen som hade trätt i kraft den 1 december samma år. Det nya tillståndet innebar att det tidigare avtalet med TV 4 AB upphörde att gälla och ersattes av tillståndsvillkor. Tillståndet har förlängts och gäller nu till och med den 31 december 2005. Enligt tillståndet har TV 4 AB rätt att ”i hela landet, under hela dygnet samtidigt sända ett program”. Minst 98 % av den fast bosatta befolkningen skall kunna ta emot sändningarna via marknätet. Programmen skall enligt sändningstillståndet

även distribueras genom satellit till den del av befolkningen som inte utan stora kostnader kan nås av utsändningarna från marksändare. Eftersom kabelföretagen är skyldiga att vidareända TV 4 AB:s analoga sändningar utan kostnad för själva mottagningen distribueras programmen även via kabel. Eftersom inget annat programföretag har haft regeringens tillstånd att under åren 1992–2000 sända rikstäckande TV-program med reklam har TV 4 AB under denna tidsperiod varit skyldigt att betala koncessionsavgift. Avgiften har under dessa år beräknats på grundval av de annonsintäkter TV 4 AB erhållit från samtliga sändningar (marknätet, satellit och kabel).

Sändningar av marksänd digital-TV påbörjades under år 1999 i fem områden i landet, men det var först under år 2000 som sändningarna hade nått full omfattning med ca 18 TV-kanaler i samtliga dessa områden. I november 2000 beslutade riksdagen att de digitala TV-sändningarna skulle få byggas ut i hela landet (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:01). Regeringen har därefter gett bl.a. de TV-företag som tidigare hade rätt att sända i samtliga fem områden rätt att sända i hela landet. Antalet hushåll som tar emot marksänd digital-TV uppgår i dag till ca 100 000.

Riksdagen beslutade våren 2001 (bet. 2000/01:KU26, rskr. 2000/01:277) om en ändring i 1 § koncessionsavgiftslagen, som innebar att skyldigheten att betala koncessionsavgift till staten skulle omfatta programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen har tillstånd att sända TV-program med reklam i hela landet med analog sändningsteknik. Detta skulle, liksom tidigare, endast gälla om företaget är ensamt om denna rätt här i landet. I propositionen (prop. 2000/01:132) angav regeringen att det inte fanns skäl att för närvarande skilja på reklamintäkter som härrör från analoga respektive digitala sändningar, eftersom de digitala sändningarna vid denna tidpunkt endast nådde ett begränsat antal tittare. Riksdagen beslutade också en ändring i 4 § samma lag som innebär att den rörliga avgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Vidare gav riksdagen regeringen till känna att en grundlig översyn av reglerna för koncessionsavgift borde göras och att regeringen skyndsamt borde utreda möjligheten att koncessionsavgift endast skall betalas för sändningar av reklam med analog sändningsteknik. De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2001.

Vid beräkningen av den rörliga avgiftens storlek enligt 4 § koncessionsavgiftslagen görs det för närvarande ingen åtskillnad mellan reklamintäkter som härrör från sändningar som sker med stöd av ett tillstånd enligt 2 kap. 2 § radio- och TV-lagen där utsändningen sker med analog teknik och andra sändningar. Samtliga intäkter som ett programföretag haft för att det sänt annonser ingår således i beräkningsunderlaget. Detta gäller oavsett om sändningen sker med stöd av sändningstillstånd i marknätet eller inte och oavsett om den sker med analog eller digital teknik.

Frågan om koncessionsavgiften är att betrakta som en skatt diskuteras i propositionen 1991/92:78 om koncessionsavgift på televisionens område m.m. I lagrådsremissen hade uttalats att en avgift av detta slag inte motsvaras av någon direkt motprestation från statens sida, varför pålagan utgör en skatt i

regeringsformens mening och måste regleras i lag. Lagrådet framhöll dock att eftersom avgiften kan ses som ett vederlag för en, som det får förmodas värdefull, ensamrätt att sända reklam i television här i landet, denna bedömning måhända inte var helt självklar. Lagrådet stannade emellertid vid samma slutsats som dragits i remissen. Till vad som tidigare anförts i frågan ville departementschefen bara tillägga att det förhållandet att det vederlag staten betingar sig så klart överstiger kostnaderna talar för att det är fråga om en skatt. Det är ju också så att ensamrätten är beroende av en tvingande reglering från det allmännas sida.

Propositionen

Regeringen föreslår en ändring i 4 § koncessionsavgiftslagen med innebörd att den rörliga delen av koncessionsavgiften skall grundas endast på intäkter från annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa. Syftet med bestämmelserna i koncessionsavgiftslagen är bl.a. att se till att det företag som har ensamrätt att sända annonser i rikstäckande television inte får en orimlig konkurrensfördel. Lagen kan således sägas ha en konkurrensreglerande funktion.

I propositionen om koncessionsavgift (prop. 1991/92:78 s. 11 f.) anfördes att det är naturligt att koncessionsavgiften upphör om Sveriges Television AB (SVT) skulle få tillstånd att sända betalda annonser. Detsamma gäller om något annat företag får tillstånd att sända reklam i rikstäckande TV-sändningar. Enligt propositionen var det emellertid i det senare fallet inte lika självklart att skyldigheten att betala avgift helt skulle bortfalla. I sådana fall, liksom i fall av andra förändringar i fråga om aktörer eller teknik på marknaden, kunde det vara skäl att mera förutsättningslöst ompröva avgiftens konstruktion och storlek. De ändringar i koncessionsavgiftslagen som trädde i kraft den 1 juli 2001 innebar bl.a. att tillämpningsområdet ändrades så att endast ett programföretag som enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen har tillstånd att i hela landet sända TV-program med analog sändningsteknik skall betala koncessionsavgift till staten. Detta gäller under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam i sådan sändning och är ensamt om denna rätt i landet. Vilka intäkter som skall ingå i underlaget för beräkningen av den rörliga delen av koncessionsavgiften regleras i 4 § koncessionsavgiftslagen. I samband med den nämnda ändringen av lagens tillämpningsområde ändrades 4 § endast när det gäller för vilken tid avgiften beräknas.

TV 4 AB har invänt att 4 § i dess nuvarande lydelse innebär att endast intäkter från sändningar med analog teknik är avgiftsgrundande. Enligt regeringens mening omfattar dock den rörliga delen av koncessionsavgiften alla de intäkter programföretaget haft för att det sänt annonser, oavsett om intäkterna härrör från utsändning som sker med stöd av sändningstillstånd enligt radio- och TV-lagen eller inte och oavsett om den sker med analog eller digi-

tal utsändningsteknik. Lagrådet har diskuterat frågan i sitt yttrande, men inte tagit ställning till vilken tolkning av 4 § som är den riktiga.

Den aktuella bestämmelsen har i enlighet med sin ordalydelse tillämpats på så sätt att den avsett alla intäkter från annonser. Det får enligt regeringen antas att riksdagen haft samma uppfattning som regeringen när den gav regeringen till känna att möjligheten att koncessionsavgift endast skall betalas på intäkter från analoga sändningar skyndsamt borde utredas. Om avgiftsskyldigheten endast avsett analoga sändningar hade en sådan utredning inte behövts. Även Radio- och TV-verket har i sin rättstillämpning gett 4 § denna innebörd. Radio- och TV-verket lät samtliga intäkter från annonser i sändningar, oavsett distributionsform, ingå när avgiften för andra halvåret 2001 fastställdes den 1 mars i år trots att TV 4 AB från underlaget räknat av den andel av intäkterna som bolaget ansåg härrörde från digitala sändningar i marknätet och Canal Digitals satellitsändningar. Mot denna bakgrund anser regeringen att det står klart att bestämmelsen har den innebörd som regeringen hävdar.

TV 4 AB har enligt propositionen fortfarande en särställning såsom enda TV-företag som har rätt att sända rikstäckande TV-reklam i det analoga marknätet. TV 4 AB:s analoga rikstäckande program sänds även parallellt såväl i det digitala marknätet som via satellit. Av sändningstillståndet för de digitala sändningarna framgår att TV 4 AB, utöver parallellsändningen av det program som visas i det analoga marknätet, skall sända ytterligare minst ett program. Utöver skyldigheten att sända dessa två program har TV 4 AB dessutom rätt att sända ytterligare televisionsprogram om tillgänglig överföringskapacitet medger det.

När det gäller de analoga sändningarna anser regeringen att det för närvarande inte är aktuellt med någon förändring. Skälet är att det fortfarande bara är ett TV-företag som har rätt att sända rikstäckande TV-reklam i det analoga marknätet. Samtliga intäkter från annonser i de analoga sändningarna bör alltså ingå i beräkningsunderlaget. När det gäller parallellsändningen av det analoga programmet i det digitala marknätet konstateras att besluten att inleda de digitala sändningarna och att utvidga dem till hela landet på sikt kommer att förändra situationen på TV-marknaden. Besluten har emellertid ännu inte fått någon märkbar effekt på den rådande konkurrenssituationen. De annonsintäkter som ett programföretag, för närvarande TV 4 AB, får för den analoga sändningen och parallellsändningen av detta program i det digitala marknätet och via satellit har sin grund i att sändningen når alla hushåll i landet. Annonsörernas intresse av att sända reklam i TV 4 AB:s analoga program är en följd av att reklamutsändningen når hela landet. Att programmet även sänds ut parallellt i det digitala marknätet har i detta avseende ingen betydelse eftersom målet att nå ut till alla hushåll redan är uppfyllt genom marksändningen och parallellsändningen via satellit. En parallellsändning av det analoga programmet i det digitala marknätet alstrar således i dagsläget inga särskilda intäkter. Det är därför enligt regeringen motiverat att det i underlaget för beräkningen av den rörliga delen av koncessionsavgiften tills

vidare – utöver annonsintäkterna från de analoga marksändningarna och parallellsändningen via satellit – även ingår annonsintäkter från sändningar i det digitala marknätet som i huvudsak överensstämmer med sändningar som sker med stöd av tillstånd att sända med analog sändningsteknik.

Vid avgörande om en sändning huvudsakligen överensstämmer med en sändning som sker med stöd av tillstånd att sända med analog sändningsteknik bör en bedömning göras av flera faktorer såsom innehållet i sin helhet (inte enstaka program- eller reklaminslag), vilken beteckning som används samt utformningen av programförklaringar och sändningstillstånd.

När det gäller sådana intäkter som programföretaget får för att det sänder annonser i andra sändningar anser regeringen däremot att dessa inte skall ingå i avgiftsunderlaget enligt 4 §. Detta innebär att om ett programföretag som är avgiftsskyldigt startar sändningar av nya unika programkanaler, som inte sänds ut i det analoga marknätet, skall annonsintäkterna från dessa programkanaler inte ingå i avgiftsunderlaget. Skälen för en sådan avgränsning är att programföretaget i det nämnda fallet inte har någon fördel i förhållande till andra reklamsändande TV-företag och företaget har inte någon ensamrätt som skulle motivera avgiftsskyldighet.

Förslaget innebär att vissa intäkter som hittills skulle ha kunnat inkluderas vid beräkningen av avgiftsunderlaget nu undantas. Det blir alltså enligt regeringen inte fråga om någon retroaktiv beskattning som TV 4 AB har gjort gällande utan tvärtom en begränsning av skattskyldigheten.

TV 4 AB har vidare invänt att förslaget strider mot generalitetsprincipen och att det blir fråga om olaga särbeskattning när skyldigheten att betala koncessionsavgift endast gäller en TV-kanal bland 21 likställda i det digitala marknätet. Regeringen delar inte denna bedömning. Avgiftsskyldigheten för sändningar i det digitala marknätet gäller endast sådana sändningar som i huvudsak överensstämmer med de som sänds analogt med ensamrätt att sända reklam i hela landet.

Det går enligt regeringen inte heller att – som TV 4 AB gör gällande – hävda att förslaget innebär ett otillåtet statsstöd i den meningen att staten undandrar sig möjligheten att erhålla avgifter som man rätteligen borde ta ut. För att ett sådant stöd skall anses föreligga krävs det att TV 4 AB:s konkurrenter i det digitala marknätet också har en särställning som liknar den som TV 4 AB har när det gäller den analoga sändningen och parallellsändningen och som är motivet för att koncessionsavgiften över huvud taget tas ut. Statligt stöd i fördragets mening uppkommer antingen genom att vissa aktörer gynnas genom överföring av statliga resurser eller genom att staten gör avkall på fordran eller inkomster som man normalt har att påräkna. Någon sådan situation föreligger inte i detta fall. Förslaget kan enligt regeringen mot denna bakgrund inte heller anses innebära något otillåtet statsstöd till övriga kanaler i det digitala marknätet.

När det gäller TV 4 AB:s synpunkt att avgiften inte kommer att nedtrappas och minskas på det sätt som TV 4 AB har haft rätt att vänta sig och att förslaget därför strider mot EG-rätten, är det enligt regeringen riktigt att det av

förarbetena till koncessionsavgiftslagen framgår att avgiften skall omprövas när förutsättningarna för den förändras. Riksdagen har också uttalat att regeringen bör göra en grundlig översyn av reglerna för koncessionsavgift dels beträffande avgiftsskyldigheten, dels beträffande avgiftens storlek. Det är rimligt att anta att konkurrenssituationen på den svenska TV-reklammarknaden kommer att genomgå ytterligare förändringar i samband med det digitala marknätets framväxt. Det nu aktuella förslaget är en lösning i avvaktan på resultatet av den grundliga översyn av reglerna för koncessionsavgift som skall göras av den utredning som regeringen den 14 mars 2002 beslutat att tillsätta. När resultatet av denna utredning är klart kan det bli aktuellt med ytterligare förändringar rörande koncessionsavgiften.

De nya reglerna bör träda i kraft den 1 juli 2002. I enlighet med Lagrådets förslag föreslår regeringen en övergångsbestämmelse som innebär att retroaktiv tillämpning av 4 § i dess nya lydelse tillåts beträffande den rörliga delen av koncessionsavgiften för andra halvåret 2001 och första halvåret 2002 men endast i den mån den inte leder till en högre avgift för koncessionshavaren.

Motionerna

I motion K91 av Per Unckel m.fl. (m) yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring av 4 § lagen om koncessionsavgift på televisionens och radions område och i stället antar den ändring som presenteras i motionen (yrkande 1).

Motionärerna anser att regeringens förslag är mycket tveksamt. Syftet med koncessionsavgiften är att motverka effekterna av den bristfälliga konkurrens som är följden av att endast ett företag har fått rätt att sända reklam-TV i marksändningar och därmed verka på en skyddad marknad. Förslaget innebär emellertid enligt motionen att koncessionsavgifter kommer att betalas på intäkter från konkurrensutsatta sändningar. Att basera koncessionsavgiften på intäkter även från sändningar där det inte råder monopol går emot själva tanken med koncessionsavgiften. Motionärerna framhåller med hänvisning till Lagrådets yttrande att det är en brist att regeringen inte utrett möjligheterna att begränsa koncessionsavgiften så att den enbart grundas på analoga sändningar. Regeringens förslag bör därför avslås. I stället bör det genomföras en ändring enligt vilken koncessionsavgiften skall beräknas enbart på annonsintäkter från sändningar i det analoga marknätet.

Ett liknande motionsyrkanden förs fram i motion K92 av Ingvar Svensson m.fl. (kd). Motionärerna begär att orden ”och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar” i regeringens lagförslag skall utgå.

Motionärerna anser att regeringens förslag bygger på en missuppfattning av konstitutionsutskottets ställningstagande våren 2001. Det finns enligt motionärerna inte något som helst sakligt skäl att ta ut koncessionsavgift på intäkter av sändningar med digital teknik, eftersom det inte finns någon ensamrätt. Genom att lagstiftningen i den delen endast kommer att gälla en enda TV-kanal men inte något av de övriga likställda, bli det uppenbart att lagen i denna del strider mot generalitetsprincipen. En grundläggande princip för all

beskattning är att den skall vara generell. Motionärerna anser vidare att förslaget kan stå i strid med EG-rätten; t.ex. kan uttalade skillnader i skattebelastningen som gynnar vissa företag ses som statsstöd i EG-rättslig mening. Sådant stöd är oförenligt med EG-rätten om det snedvrider konkurrensen.

Helena Bargholtz m.fl. (fp) yrkar i motion K93 att propositionen avslås. Motionärerna anger att regeringens förslag kan innebära att koncessionsavgiften höjs. Eftersom TV 4 nu fått konkurrens genom att andra företag har fått tillstånd att sända marksänd digital-TV bör avgiften i stället sänkas. Ett annat skäl för avslagsyrkandet är att motionärerna av princip motsätter sig retroaktiv lagstiftning.

Utredning

Regeringen beslutade den 14 mars 2002 att en särskild utredare skall göra en översyn av reglerna för koncessionsavgift på televisionens område (dir. 2002:44). Utredaren skall beskriva förändringarna inom TV-området och analysera vilka konsekvenser utvecklingen haft för konkurrensituationen på TV-reklammarknaden. Utredaren skall också analysera hur konkurrensituationen på TV-reklammarknaden kan komma att påverkas av skiftet från analog till digital sändningsteknik. Slutligen skall utredaren överväga behovet av att ändra reglerna för koncessionsavgift på TV-området, dels beträffande avgiftsskyldigheten, dels beträffande avgiftens storlek och hur avgiften skall beräknas.

I direktiven framhålls att digitaliseringen av marknätet kan få till effekt att flera reklamfinansierade TV-kanaler får samma räckvidd som TV 4. I takt med att tillgången till och användningen av de digitala marksändningarna ökar kan TV 4 AB:s särställning som rikstäckande reklam-TV-kanal komma att förändras. Om utredaren kommer fram till att avgiftsskyldighet fortsatt är motiverad skall utredaren föreslå hur stor avgiften skall vara och hur den skall beräknas för att fylla avsedd konkurrensreglerande funktion.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att parallellsändning av TV 4 AB:s analoga program i det digitala marknätet för närvarande inte torde alstra några särskilda intäkter mot bakgrund av att annonsörernas intresse av att sända reklam i TV 4 AB:s analoga program är en följd av att reklamutsändningen når hela landet. Att programmet även sänds parallellt i det digitala marknätet saknar betydelse eftersom målet att nå ut till alla hushåll redan är uppfyllt genom marksändningen och parallellsändningen via satellit. Som regeringen framhållit är det därför motiverat att den rörliga delen av koncessionsavgiften tills vidare beräknas även på annonsintäkter från sändningar i det digitala marknätet som i huvudsak överensstämmer med sändningar som sker med stöd av tillstånd att sända med analog sändningsteknik.

Utskottet gör vidare samma bedömning som regeringen när det gäller generalitetsprincipen. Avgiftsskyldigheten för sändningar i det digitala marknätet gäller enligt förslaget endast sådana sändningar som i huvudsak överens-

stämmer med dem som sänds analogt med ensamrätt att sända reklam i hela landet, och dessa sändningar kan inte anses alstra särskilda reklamintäkter. Avgiften kan därför inte anses strida mot generalitetsprincipen.

Utskottet anser i likhet med regeringen inte heller att förslaget innebär ett otillåtet statsstöd, mot bakgrund av att TV 4 AB:s konkurrenter i det digitala marknätet inte har en särställning som liknar den som TV4 AB har när det gäller den analoga sändningen och parallellsändningen och som är motivet för att koncessionsavgift över huvud taget tas ut.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna K91 yrkande 1 (m), K92 (kd) och K93 (fp).

Utskottet vill emellertid erinra om vad utskottet anförde våren 2001 om att starka skäl – mot bakgrund av en ökad andel av digitala sändningar – talar för en åtskillnad när det gäller reklamintäkter som härrör från analoga respektive digitala sändningar. Utskottet vill understryka vikten av att beredningsarbetet med anledning av den grundliga översyn av reglerna för koncessionsavgiften som begärdes i sammanhanget och som regeringen nu beslutat om bedrivs skyndsamt.

Utredning om koncessionsavgiften för analoga sändningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om ett tillkännagivande till regeringen om att det bör utredas om koncessionsavgiften skall uttas i analoga sändningar i marknätet där konkurrens råder.

Jämför reservation 3 (m).

Motioner

I motion K91 yrkande 2 av Per Unckel m.fl. (m) begärs en utredning av om koncessionsavgiften skall uttas i de analoga sändningar i marknätet där konkurrens råder. Ensamrätten för TV 4 att sända reklam gäller enbart marknätet och därmed bara ca 30 % av hushållen. Den aviserade grundliga översynen av systemet med koncessionsavgift bör därför även omfatta denna frågeställning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill hänvisa till att regeringen som redovisats ovan beslutat tillsätta en utredning med uppgift att beskriva förändringarna inom TV-området och analysera vilka konsekvenser utvecklingen haft för konkurrenssituationen på TV-reklammarknaden. Utredaren skall också analysera hur konkurrenssituationen på TV-reklammarknaden kan komma att påverkas av skiftet från analog till digital sändningsteknik. Slutligen skall utredaren överväga behovet av att ändra reglerna för koncessionsavgift dels beträffande avgiftsskyldigheten, dels beträffande avgiftens storlek samt hur avgiften skall beräknas. Utredaren skall överväga om avgiftsskyldigheten fortsatt är motiverad. Enligt utskottets

mening saknas det anledning att anta något annat än att den frågeställning som tas upp i motionsyrkandet kommer att beröras av utredningen. Motion K91 yrkande 2 (m) får därför anses tillgodosett och avstyrks följaktligen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Regeringens lagförslag (punkt 1)

av Per Unckel (m), Ingvar Svensson (kd), Lars Hjertén (m), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Helena Bargholtz (fp) och Margareta Nachmansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område med den ändringen att 4 § får den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:K91 yrkande 1, 2001/02:K92 och 2001/02:K93 samt delvis proposition 2001/02:170.

Ställningstagande

Regeringens förslag är mycket tveksamt. Syftet med koncessionsavgiften är att motverka effekterna av den bristfälliga konkurrens som är följden av att endast ett företag har fått rätt att sända reklam-TV i marksändningar och därmed verka på en skyddad marknad. Förslaget innebär emellertid att koncessionsavgiften kommer att betalas på intäkter från konkurrensutsatta sändningar, vilket går emot själva tanken med koncessionsavgiften. Det finns inte något som helst sakligt skäl att ta ut koncessionsavgift på sändningar med digital teknik eftersom det inte föreligger någon ensamrätt, vilket ju är själva grunden för koncessionsavgiftslagen. Genom att lagstiftningen i den delen endast kommer att gälla en enda TV-kanal men inte någon av de övriga likställda är det uppenbart att lagen i detta avseende strider mot generalitetsprincipen. Det är en grundläggande princip att all beskattning på något sätt skall vara generell. Regeringens förslag kan i denna del innebära en olaglig särbeskattning. Förslaget kan också stå i strid med EG-rätten bl.a. genom att uttalade skillnader i skattebelastningen som gynnar vissa företag ses som statsstöd i EG-rättslig mening. Ett sådant stöd är oförenligt med EG-rätten om det snedvrider konkurrensen.

Som Lagrådet framhållit har det inte gjorts någon egentlig utredning av möjligheterna att låta avgiften grundas enbart på intäkter från sändningar med analog teknik, vilket självfallet är en brist. Det finns också mot bakgrund av vissa uttalanden i propositionen anledning att understryka att konstitutionsutskottets ställningstagande våren 2001 om behovet av att skyndsamt utreda

möjligheterna för att koncessionsavgift endast skall betalas på sändningsverksamhet med analog teknik inte kan tas till intäkt för annat än att enbart analog sändningar skall kunna ingå i avgiftsunderlaget.

Riksdagen bör mot den angivna bakgrunden i stället för att anta regeringens lagförslag i dess helhet anta förslaget med den lydelse av 4 § koncessionsavgiftslagen, som framgår av bilaga 3. Detta begränsar underlaget för avgiftsuttaget till annonser i sändningar med analog sändningsteknik. Motionerna K91 yrkande 1(m), K92 (kd) och K93 (fp) tillstyrks följaktligen.

2. Utredning om koncessionsavgiften för analog sändningar (punkt 2)

av Per Unckel (m), Lars Hjertén (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Margareta Nachmanson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K91 yrkande 2.

Ställningstagande

Det bör utredas om koncessionsavgiften skall uttas i de analog sändningarna i marknätet där konkurrens råder. Ensamrätten för TV 4 att sända reklam gäller enbart i marknätet och därmed bara ca 30 % av hushållen sägs det. Den nu aviserade grundliga översynen av systemet med koncessionsavgift bör därför enligt motionen omfatta även denna frågeställning. Detta bör med bifall till motion K91 (m) yrkande 2 ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:170 föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område.

Följdmotioner

2001/02:K91 av Per Unckel m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om ändring i 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område och i stället anta den ändring som presenteras i motionen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om omfattningen av en översyn av systemet med koncessionsavgift.

2001/02:K92 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen beslutar att 4 § första stycket lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område skall ha den lydelse som framgår av motionen.

2001/02:K93 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen avslår regeringens proposition.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:72) om
koncessionsavgift på televisionens och radions område

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser *och tas ut med*

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser *i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar. Avgiften tas ut med*

- 20 procent av intäkterna till den del de överstiger 375 miljoner men inte 500 miljoner kronor,
- 40 procent av intäkterna till den del de överstiger 500 miljoner men inte 1 000 miljoner kronor,
- 50 procent av intäkterna till den del de överstiger 1 000 miljoner kronor.

I intäkter som utgör vederlag för att programföretaget sänder annonser inräknas intäkter som tillförts någon annan, om det framgår av omständigheterna att de utgör sådant vederlag till programföretaget.

Intäkterna skall bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

De i första stycket angivna beloppsgränserna skall justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § andra stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002. I den utsträckning lagen inte leder till en för programföretaget högre koncessionsavgift skall den dock tillämpas även vid fastställande av den rörliga delen av koncessionsavgiften för andra kalenderhalvåret 2001 och första kalenderhalvåret 2002.

¹ Senaste lydelse 2001:532

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Av reservanterna i reservation 1 föreslagen lydelse av 4 § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område

Regeringens förslags

Reservanternas förslag

4 §

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik och i sändningar som i huvudsak överensstämmer med dessa sändningar. Avgiften tas ut med

- 20 procent av intäkterna till den del de överstiger 375 miljoner men inte 500 miljoner kronor,
- 40 procent av intäkterna till den del de överstiger 500 miljoner men inte 1 000 miljoner kronor,
- 50 procent av intäkterna till den del de överstiger 1 000 miljoner kronor.

I intäkter som utgör vederlag för att programföretaget sänder annonser inräknas intäkter som tillförts någon annan, om det framgår av omständigheterna att de utgör sådant vederlag till programföretaget.

Intäkterna skall bestämmas enligt bokföringsmässiga grunder.

De i första stycket angivna beloppsgränserna skall justeras på ett sätt som motsvarar det sätt som anges i 3 § andra stycket i fråga om den fasta delen av koncessionsavgiften.

Den rörliga delen av koncessionsavgiften beräknas för ett kalenderhalvår i sänder. Den är beroende av de intäkter som utgör vederlag till programföretaget för att det sänder annonser i sändningar som sker med stöd av tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket radio- och TV-lagen (1996:844) att sända televisionsprogram med analog sändningsteknik. Avgiften tas ut med